

Και γέμισεν τὰ χαρτία
καὶ ἀνέβηκε, καὶ ψή-
λωσε, καὶ ἐδοξάσθηκε, ὅ-
που μὴ πέρα καταλαβέ-
ναι τὸ δυνατότερον πόνον

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ

Μία από τās μεγαλυτέρας φυσιογνωμίας του κόσμου. 'Ο περιεργότερος ανθρώπινος οργανισμός όλων τών αιώνων. Μία συμπύκνωση μεγαλοφυΐας-μεγαλοφυΐας πολυσχιδούς όχι μονομερούς, ἐξ ἴσου δ' ὡς πρὸς τὴν τέχνην ὅσον καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην βαρύνουσα. Γλύπτης, ποιητής, ζωγράφος, μαθηματικός, μηχανικός, ἀρχιτέκτων, φυσικός, πάνσοφος ἐν μιᾷ λέξει. 'Αλλὰ καὶ ἂν ἀπ' ὅλ' αὐτὰ ἐχάνετο πᾶν ἕχνος, καὶ πάλιν θὰ ἔμενε μέγας ὁ κληροδοτήσας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ αἰνιγματικὸν μεδίαιμα τῆς Τζοκόντας.

'Ο συνθέτης τῆς πλέον ψυχολογημένης συνθέσεως, τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου, ὑπολογίζει προβλήματα ἀεροπορίας. 'Ο ἰδεαλιστὴς ζωγράφος τῆς Παναγίας τῶν βράχων ἀσχολεῖται μετὰ τὴν θεωρίαν βολῆς πυροβολικοῦ, ἐφευρίσκει νέους διὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ τύπου τηλεβόλων, μελετᾷ ὑδραυλικά ἔργα, πυργώνει φρούρια, ἀνεγείρει ἀγάλματα. Καὶ ὅλ' αὐτὰ εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ τὰ ἀναφέρει μετὰ μίαν μετριοφροσύνην ἀλλὰ καὶ αὐτοπεποίθησιν. «Εἰμπορῶ, γράφει, νὰ κάμω ὅ,τι οἷός ἐστις ἄνθρωπος». 'Επρεπε νὰ γράψῃ· «Κάμνω ὅ,τι οἷός ἐστις ἄνθρωπος, ἀλλὰ τελειότερον». Αὐτὸ θὰ ἦτο ἡ ἀλήθεια.

'Αφῆκεν, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἔργων, ὅσα περισώθησαν, καὶ τετράδια πλήρη μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, σχεδίων ἀρχιτεκτονικῶν, ἐφευρέσεων μετὰ συνθηματικὴν γραφὴν, ἐπεξηγήσεων γραμμένων ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, στενογραφημένων, μετὰ μέθοδον ἄγνωστον μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

'Η φήμη τοῦ ἦτο καὶ τότε μεγάλη. 'Εξετιμᾶτο τόσον ὅταν εὐρίσκετο ἐν τῇ ζωῇ, ἦτο κατὰ τὸν τόσῳ σεβαστὸν ἢ μεγαλοφυΐα τοῦ προὔκαλει δέος! Οἱ μετ' αὐτὸν αἰῶνες ἐπεβεβαίωσαν αὐτὴν τὴν φήμην, καὶ οὔτε ἐπαυσαν, οὔτε θὰ παύσουν νὰ μελετοῦν τὸ μεγαλειώδες ἔργον τοῦ καὶ νὰ τὸ θαυμάζουν.

'Ο Λεονάρδος ντὰ Βίντσι ἐγεννήθη εἰς ἓνα μικρὸν χωρίον τῶν περικύκλων τῆς Φλωρεντίας πλησίον τοῦ μαγευτικοῦ 'Εμπολὶ περὶ τὸ 1452. Τὸ χωρίον τοῦ λέγεται Βίντσι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐπώνυμόν του. Τὸ πραγματικόν του ὄνομα ἦτο Λεονάρδος ντὲ Σέρ Πιέρο ντ' 'Αντώνιο Γκσιόδο ντὰ Βίντσι. 'Ο πατὴρ τοῦ σὲρ 'Αντώνιο ἦτο συμβολαιογράφος· ἐννεμφεύθη τετράκις, ὁ δὲ Λεονάρδος ἦτο νόθος υἱὸς τοῦ μεταξὺ ἄλλων ἑνδεκα, νομίμων καὶ νόθων, τέκνων του. Φαίνεται ὁμῶς ὅτι τὸν υἱοθέτησεν ἐνωρίς καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνατροφὴν του, κινούμενος ἀπὸ τὴν πρώϊμον εὐφυΐαν του, ἰδίως διὰ τὴν τέχνην. Τὸν παρουσάσεν εἰς τὸν φίλον τοῦ ζωγράφου 'Ανδ. ἐκ Βερόκκιο καὶ τοῦ ἐξήτησεν εἰλικρινὴ γνώμην ἂν ἔπρεπε νὰ τὸν σπουδάσῃ ζωγράφον. 'Ο Βερόκκιο ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ μικροῦ Βιντσιάνου καὶ τὸν προσέλαβεν εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Βερόκκιο συνήντησε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς διασημοὺς τεχνίτας τῆς ἐποχῆς του, γλύπτας, χρυσοχόους καὶ νέους ζωγράφους, μαθητευομένους ὅπως αὐτός, τοῦ Μπρετιττέλι, τὸν Λορέντζο ντὶ Κρέντι καὶ τὸν Περουτζίνο.

Ταχέως ὁμῶς ὑπερέβη πάντας, καὶ εἰς ἡλικίαν εἴκοσιν ἐτῶν ἐγένετο

Αὐτοπροσωπογραφία·
[Βιβλ. τοῦ Τουρίνου]

καὶ νὰ μὴν ἐτελείωσε ποτέ. 'Εν προσχεδίασμα αὐτοῦ σώζεται εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Φλωρεντίας τῶν Οὐφίτσι. 'Εν τούτοις τὸ ἔργον αὐτό, προσχεδίασμα ἀτελές, εἶνε ἀπὸ τὰ ωραιότερα ἔργα τοῦ παρηγάγεν ἡ τέχνη εἰς τοὺς αἰῶνας.

'Οτε εἰργάζετο εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Βερόκκιο ὁ διδάσκαλός του τῷ ἐπέτρεψε νὰ ζωγραφίσῃ ἓνα ἄγγελον εἰς τὸν πίνακά του, τὴν Βάπτισιν· ὁ μαθητὴς ἔκαμε πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸν διδάσκαλον. Εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν Οὐφίτσι ὅπου εὐρίσκεται τὸ ἔργον αὐτό, παρὰ τὰς ἀτέχνους ἐπιδιορθώσεις, δεικνύει πόσον ἡ τέχνη τῶν δύο αὐτῶν εἶνε διάφορος, καὶ πόσον ὁ Λεονάρδος, ἂν καὶ νέος ἀκόμη, ὑπερεῖχε τοῦ διδασκάλου του.

Κατὰ τὸ 1482 ὁ Λεονάρδος εἰσήλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λουδοβίκου Σφόρτσα, διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ, ὅπως ἔγραφεν εἰς τὴν αἰτησίαν του, τὰς μηχανικὰς του ἐφευρέσεις. 'Εγγνώριεν, ἔγραφε, νὰ κατασκευάζῃ, ἐλαφρὰς γεφύρας κινητάς, προκυμᾶσας καὶ κλίμακας ἐφόδων, τηλεβόλων καὶ ὀμβόλων, καταπελτῶν καὶ ἄλλων μηχανημάτων, ἐφόδου, ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης. 'Εν καιρῷ εἰρήνης, ἔλεγε, δύναται νὰ κατασκευάσῃ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ οἰκοδομήματα. 'Επίσης, προσθέτει, δύναμαι νὰ κατασκευάσω ἀγάλματα, μαρμάρινα, χαλκὰ καὶ εἰκόνας, καλὰ ὅσον καὶ οἷος δῆποτε ἄλλος. Καὶ ἐπρότεινε νὰ ἀνυψώσῃ ἓνα χαλκοῦν ἔφιππον ἀνδριάντα εἰς τὸν ἀρχοντα τοῦ Μιλάνου τὸν Φραντσέσκο Σφόρτσα, πρὸς ἀθάνατον τιμὴν τῆς ἐνδόξου αὐτῆς οἰκογενείας. Ὑποτίθεται ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐξωγράφησε τὴν Περσέφονα τοῦ Βράχου, τοῦ Λούβρου.

Μεταξὺ τοῦ 1483 καὶ 1487 χάνονται τὰ ἔχνη τοῦ ἀνησύχου αὐτοῦ μεγαλοφυοῦς καὶ ὑπάρχουν πολλοὶ πιθανοί ητες ὅτι ἐταξίδευσεν εἰς τὴν 'Ανατολὴν καὶ ἰδίως εἰς τὴν 'Αρμενίαν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ὡς μηχανικός.

Κατὰ τὸ 1487 τὸν ἐπανευρίσκουμεν εἰς τὸ Μιλάνον, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λουδοβίκου Σφόρτσα. Τότε ἐτέλεσε τὰ σχέδια διὰ τὸν θόλον τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ τὰς μὴ σωζόμενας σήμερον διακοσμητικὰς συνθέσεις εἰς τὸν θόλον.

τοῦ Παραδείσου, μετὰ δύο δὲ ἔτη συνέγραψε τὴν «Διδασκαλίαν τῆς ζωγραφικῆς».—'Αλλ' εἶνε ἀνάγκη αὐτὴν τὴν φορὰν νὰ συνεχίσω καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Προσωπογραφία τῆς ὥραιας Φερωνιέρας
[Μουσεῖον τοῦ Λούβρου]

'Ο Μυστικὸς Δείπνος

[Κατὰ τὴν χαλκογραφίαν τοῦ Ραφαὴ Μόρνερ]